

Звязда

09.10.2019

Чым падобныя бібліятэкі будучыні да Ванесы Мэй?

Наталля Святлова

Гібкі, мабільны, паліглот, утаймоўвае лавіны інфармацыі, кіруе лічбавымі актывамі, ловіць дух часу, прагназуе патрэбы карыстальнікаў, наладжвае міжнародныя кантакты... Гэта сучасны бібліятэкар. І выходзіць ён з факультэта інфармацыйна-дакументных камунікацый Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў — бібліятэчнай кузні кадраў, якая сёлета адзначае 75-гадовы юбілей. Факультэт інфармацыйна-дакументных камунікацый (былы бібліятэчны) быў створаны ў 1944 годзе ў складзе Мінскага педагагічнага інстытута імя А. М. Горкага, і, што адметна, менавіта на яго базе ў 1975 годзе адкрыўся Мінскі інстытут культуры (цяпер БДУКіМ).

Першыя выкладчыкі бібліятэчнага факультэта Іосіф Сіманоўскі, Ніна Ватацы, Мікалай Талкачоў (справа налева сядзяць) з вучнямі. 1947 год.

Заняткі стартвалі 2 кастрычніка 1944 года і ладзіліся на базе мінскіх школ № 13 і № 35 з першымі 30 студэнтамі (а ў канцы 1950-х гадоў на факультэце навучалася ўжо больш чым 200 студэнтаў). Сярод першых выкладчыкаў бібліятэчнага факультэта — легендарныя Іосіф Сіманоўскі, які ўзначаліў кафедру і кіраваў ёю на працягу дзевяці гадоў, быў першым дэканам бібліятэчнага факультэта, і Ніна Ватацы. Іх можна разгледзець на фатаграфіі, датаванай 1947 годам, знойдзенай у архіве факультэта.

— 75 гадоў назад быў пакладзены пачатак прафесійнай бібліятэчнай адукацыі Беларусі, нагадвае прарэктар па навуковай рабоце БДУКіМ Віктар Языковіч. — За гэтыя гады бібліятэчны факультэт атрымаў моцнае развіццё. Падрыхтаваны тысячы высокакваліфікаваных спецыялістаў для бібліятэчнай сістэмы нашай краіны і замежжа.

Адсюль выйшлі такія мэтры бібліятэчнай справы, як Васіль Лявончыкаў, Лілія Дзямешка, Ніна Ляйко, Соф'я Паўлава, Мікалай Яцэвіч... Раман Матульскі прайшоў усе ступені ўніверсітэцкай бібліятэчнай лясвіцы, у лютым 1998 года быў прызначаны на пасаду дэкана, сёння з асаблівай цеплынёй выказваецца пра альма-матар:

— Адначасова з юбілеем роднага факультэта і ў мяне знамянальная дата: 40 гадоў таму я стаў студэнтам Мінскага інстытута культуры факультэта бібліятэчнага і бібліяграфіі. Здаецца, мінула не сорок гадоў, а чатыры, і зусім нядаўна Эдуард Міхайлавіч Краўчэня прымаў у мяне дакументы. Дарэчы, гэты чалавек адыграў ключавую ролю ў маім жыцці, таму што я выбіраў, куды ісці: у Мінск ці ў Кіеў. Краўчэня сказаў, што трэба ў Мінск. Сорок гадоў таму дэкан Уладзімір Аўрамавіч Фамін уручыў нам студэнцкія білеты. Мне пашанцавала: лекцыі чытаў першы студэнт з першага набору ў 1944 годзе — Аляксандр Філіпавіч Галуза, легендарная асоба. Ён расказваў, як праходзілі першыя заняткі ў той час у разбураным Мінску: больш разбіралі завалы, а снедалі адной цыгаркай. Заняткі па беларускай мове праводзіла Вера Адамовіч, жонка вядомага пісьменніка. Усе гэтыя асобы стваралі бібліятэчную адукацыю.

— За час існавання факультэта было падрыхтавана больш чым 16 тысяч спецыялістаў для бібліятэчнай і музейнай справы, — гаворыць дэкан факультэта інфармацыйна-дакументных камунікацый Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў Юлія Галкоўская.

Будаўнікі перадалі першаму рэктару сімвалічны ключ падчас адкрыцця Мінскага інстытута культуры 6 кастрычніка 1975 г.

Развіццё бібліятэчна-інфармацыйнай і музейнай адукацыі, удасканаленне практычнай дзейнасці ў сувязі з патрэбамі інавацыйнай эканомікі, павышэнне канкурэнтаздольнасці бібліятэчнага спецыяліста — задачы сённяшняга часу. Крокам да іх вырашэння стала нядаўняя міжнародная навукова-практычная канферэнцыя «Бібліятэкі і музеі ў сучасным адукацыйным і сацыякультурным асяроддзі: зберажэнне традыцый і перспектывы развіцця». Удзел у ёй узялі больш чым 140 прадстаўнікоў краін блізкага і далёкага замежжа: Расіі, Украіны, ЗША, Польшчы, Азербайджана. У фокусе аказаліся пытанні трансфармацыі кніжніц і музеяў у лічбавую эпоху і стварэння новага аблічча кніжніцы — шматфункцыянальнага цэнтра, таксама абмяркоўвалася праблема жыццяздольнасці кніжніц ва ўмовах панавання інтэрнэту. Бібліятэкі мусяць мяняцца разам са светам і

знаходзіць спосабы выконваць свае місіённыя задачы, перакананы і Раман Матульскі. Ён прапануе пераасэнсаваць вобраз сучаснага бібліятэкара і параўноўвае таго са... скрыпкай: «Без скрыпкі немагчыма ўявіць сімфанічны аркестр. Першая скрыпка ў аркестры іграе выключна па нотах, не адступіць ні на ёту ад партытуры. Немагчыма ўявіць, што яна памылілася і сфальшывіла. Гэта наша класічная бібліятэка і бібліятэкар. Ён сфарміраваўся ў XIX стагоддзі. У такую бібліятэку трэба было прыходзіць у парадным касцюме. Гэтыя кніжніцы пераступілі праз стагоддзі».

Ёсць і такая скрыпка, якая іграе ў рэстаранах, на вуліцы. Скрыпачу не патрэбны ноты — ён куражыцца. Яму не заўсёды апладзіруюць, як першай скрыпцы. Але ці менш у яго слухачоў, чым у скрыпкі, якая іграе ў аркестры? Гэта бібліятэкар, які меў толькі пачатковую адукацыю, але той, які стварыў аснову для сучаснай кніжніцы, праводзіць паралель Раман Матульскі: «Ванеса Мэй — скрыпачка, кампазітар, спявачка, харэограф... Іграе па нотах, але выключна без нот на памяць. Нам патрэбна Ванеса Мэй — той спецыяліст, які будзе ведаць смарт-фарматы, усе правілы бібліяграфічнага апісання, усе сістэмы класіфікацыі на памяць, валодаць інтэрнэт-тэхналогіямі, ведаць n-ную колькасць замежных моў і рабіць гэта лёгка, як Ванеса Мэй».